

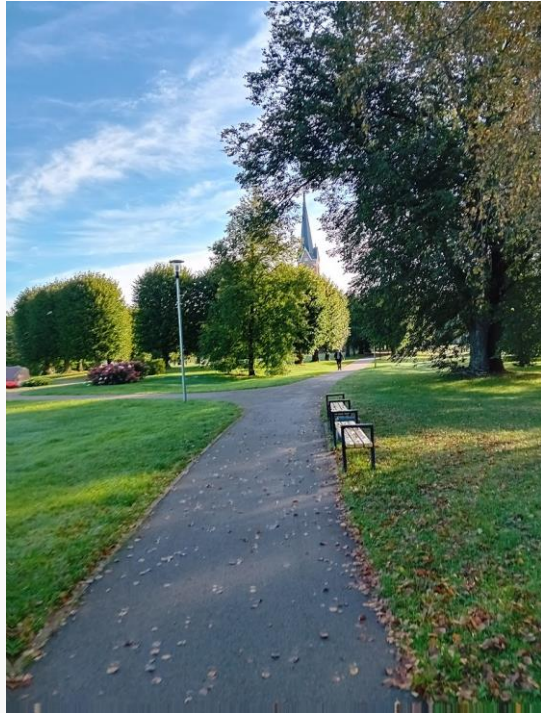
Kultūrvēsturiski apskaņ�s objekti Mārupes novadā

(neliels ieskats)

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Piņķu sv. Jāņa (Nikolaja) evaņģēliski luteriskā baznīca

LELB Piņķu sv.Jāņa draudze dibināta 13. gs. Pašreizējais dievnams celts pēc ievērojamā arhitekta J.D. Felsko projekta 1874. gadā. Baznīcā atrodas vairāki valsts nozīmes kultūras un vēstures pieminekļi - 1890.g. Zauera firmas darinātās ērģeles, 1844.g. J.L. Eginka glezna “Kristus un Pēteris uz jūras”.

Aplūkojama ekspozīcija par Babītes pagasta vēsturi. 1916. gadā no Latviešu strēlnieku dievkalpojuma Piņķu baznīcā, vēlāk rodas Al. Čaka eposā “Mūžības skartie”, iekļautais sprediķis Piņķu baznīcā. 1919. gadā pie Piņķiem notiek Rīgas atbrīvošanas kaujas, par ko baznīcā atgādina piemiņas plāksne.

Pie baznīcas atrodas Piņķu kapi, kurā redzami 19. gs. pieminekļi un koka krusti – mūsdienās citās kapsētās tie jau sen izzuduši.

Babītes sv. Annas baznīca un Annas koku skola

Babītes sv. Annas draudze dibināta 13. gs. Pašreizējais dievnams celts pēc ievērojamā arhitekta J.D. Felsko projekta 1854. gadā. Baznīca smagi cieta Pirmajā pasaules karā – dievnams tika izpostīts, bet atlikušajā daļā tika ierīkota munīcijas noliktava. Vācu okupācijas laikā ēkā ierīkoja zirgu mājvietu. 1923. gadā baznīca tika atjaunota pēc A. Raistera projekta. Arī Otrā pasaules kara laikā baznīca smagi cieta. Padomju laikā baznīcu apzaga un demolēja. Ilgu laiku baznīcu izmantoja par kapliču. Patlaban baznīcā regulāri dievkalpojumi nenotiek. Par apskates iespējām jautāt “Annas Koku skolā”, kura atrodas netālu no baznīcas.

Annas Koku skola ir māja kokiem un cilvēkiem. Šeit dabas vērtības saplūst ar cilvēku radītajām. Lai gan skolas ēka ir celta pavisam nesen, tās arhitektūra harmonē ar senatnīgo apkārtnes ainavu - Babītes Annas baznīcu un vecajiem ozoliem.

Salas sv. Jāņa evaņģēliski luteriskā baznīca

Salas sv. Jāņa draudze dibināta 1658. gadā. Pašreizējais dievnams celts pēc ievērojamā arhitekta J.D. Felsko projekta 1870. gadā. Baznīcas plānojums ir līdzīgs citām J.D. Felsko projektētajām baznīcām. Baznīcā ir apskatāma mākslinieka J.J. Dēringa 1872. gadā darinātā altārglezna “Kristus pie krusta”. 1979. gadā glezna tika nozagta, taču vēlāk darbu atrada un restaurēja. Sv. Jāņa baznīcai pieder viens no vecākajiem un skaistākajiem Svētā Vakarēdiena kausiem.

Babītes Kultūrizglītības centra filiāle Salas pagastā «Vietvalži»

Kultūrizglītības centra filiāle Salas pagastā “Vietvalži” atrodas klusā vietā, bijušajā Salas pagasta valdes jeb pagastmājas ēkā.

Tā ir vieta, kur izzināt Salas pagasta vēsturi, kavēties Latvijā iemīļota teātra un filmu zvaigznes **Eduarda Pāvula** dzīves mirkļos pastāvīgā, interaktīvā ekspozīcijā, apskatīt āra mākslas ekspozīciju par Salas pagasta leģendām “Leģendu sargi”, apmeklēt vai organizēt pasākumus, iznomājot telpas svinībām vai konferencēm. “Vietvalži” ir viena no oficiālajām laulību ceremonijas vietām novada Dzimtsarakstu nodaļai.

Divstāvu ēka ir draudzīga visiem apmeklētājiem, aprīkota ar uzbraucamo rampu un liftu.

Marutas Raudes mākslas centrs

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Maruta Raude

(1965-2018)

● VIĻĀNU NOVADPĒTŅIECĪBAS MUZEJAM — 50

VELTĪTS MĀKSLINIEKIEM

Viļānu Novadpētniecības muzejs savu jubileju atzīmē nevis ar lielām vai mazām svinībām un galdu klāšanu, bet gan ar vairākām interesantām izstādēm. Jubilejas gadu muzejs ir veltījis saviem novadniekiem — māksliniekiem.

“Mūsu novadā ir daudz ievērojamo cilvēku. Tie ir gan dzejnieki, gan rakstnieki, gan zinātnieki. Taču ar visiem iepazīstināt viena gada laikā nav iespējams. Tāpēc šoreiz iepazīstinām tikai ar māksliniekiem,” paskaidro muzeja direktore Margarita Skangale.

Arī pašreiz, līdz 11. oktobrim, muzejā ir apskatāma kārtējā mākslas darbu izstāde ar nosaukumu “Dārzis pie upes”. Savus darbus — apgleznotu porcelānu, pašas veidotas formas no porcelāna, ipatnējas “pumpainas” (ar porcelāna izolnīšiem) gleznas uz finiera rīda Maruta Raude, kuru viļānieši vairāk pazīst kā Marutu Skuruli.

Maruta dzimusi Varakļānos. Bet savas dzīves lielāko daļu pavadījusi Viļānu pagasta Jaunviļānos. Līdz 8. klasei mācījās Viļānu vidusskolā. Tālāk mācības turpināja Rēzeknes Lietišķās mākslas vidusskolā. Pirmās darba gaitas uzsāka Viļānu bibliotēkā kā noformētāja.

Taču drīz vien tālākais dzīves ceļš veda uz Rīgu, kur Maruta iestājās Latvijas Mākslas akadēmijā, Dizaina grafikas nodaļā. Pabeidzot studijas, ieguva arī Mākslas maģistres grādu. Māksliniecei ir bijušas vairākas personālas izstādes. Piedalījies izstādēs Igaunijā, Lietuvā, Lielbritānijā un pat Austrālijā. Viņas darbi atrodami Latvijas un Austrālijas muzeju kolekcijā, kā arī privātkolekcijās Krievijā, ASV, Anglijā, Vācijā, Honkongā, Francijā.

Pavasari muzejs aicināja apskatīt Dainas Sproģes (pseudonīms — Servals) tekstilmākslas darbu izstādi “Redzējums” un mūžībā aizgājušā Voldemāra Laganovska eļļas darbus, pastējus, tušas darbus avīzēm, karikatūras izstādē “Apliecinājums”.

Savukārt jūnijs bija veltīts Osvaldam Zvejssalniekam un viņa eļļas darbiem izstādē “Mājas”.

Jubilejas gads vēl jau nav beidzies. Tāpēc muzejs sola mūs iepriecināt arī ar citu mākslinieku sasniegumiem.

Ilze SONDORE
AUTORES foto

10 2004. GADA 23. SEPTEMBRĪ

Sondore, Ilze. Veltīts māksliniekiem / Ilze Sondore // Rēzeknes Vēstis. - ISSN 1407-9488. - Nr.113 (2004, 23.sept.), 10.lpp.

Mūžībā aizgājusi mārūpiete, porcelāna māksliniece Maruta Raude

2018.gada 5.jūnija vakarā, pēc smagas cīņas ar nepielūdzamu slimību aizsaulē devusies porcelāna māksliniece Maruta Raude.

Maruta bija dzimusi 1965. gada 7.oktobrī Varakļānos, profesionālo izglītību ieguvusi Rēzeknes Lietišķās Mākslas vidusskolā (1985), LMA Dizaina grafikas nodaļā - bakalaura (1992) un Mākslas maģistra grāds (2000). Kopš 1998.gada māksliniece bija Latvijas Mākslinieku Savienības biedre. Strādājusi dažādās tehnikās, starp kurām dominē porcelāns, tā veidošana un apgleznošana. Darbu tēmas ir cilvēku un dabas attiecības.

Maruta sarīkojusi vairāk nekā 20 personālizstādes un piedalījies grupu izstādēs un mākslas simpozijos Latvijā un ārzemēs – Lietuvā, Igaunijā, Vācijā, Nīderlandē, Lielbritānijā, Turcijā un Austrālijā. Saņēmusi godalgu izstādē Rīgai-800, Instalācijas un veicināšanas balvu konkursa izstādē „Jā/NeAtkarība 2016” par darbu „Bijušo sajūtu restaurēšana”. Marutas darbi atrodas Dekoratīvās mākslas un Dizaina muzejā, Powerhouse muzejā Sidnejā (Austrālijā), Mersinas jaunās mākslas muzeja kolekcijā (Turcija), privātkolekcijās Krievijā, Zviedrijā, Anglijā, Francijā, ASV, Honkongā. Marutas apgleznotās tējkannas iekļautas 2002. un 2013. gadā izdotajās Lark Books grāmatās

„500 Teapots”, kā arī citos šī izdevēja krājumos („500 Prints on Clay”, „Ceramic Sculptures”). Apgleznote šķīvji minēti angļu autora Paula Skota grāmatā „Painted Clay”, bet apgleznojuma metodes – kanādiešu autora Matiasa Ostermana grāmatās „The Ceramic Surface” and „Ceramic Narratives”.

No 2010.gada Maruta Raude dzīvoja Mārūpē, kur izveidoja „Marutas Raudes porcelāna darbnīcu”. Viņa bija viena no pirmajiem māksliniekiem, kas atsaucās novada organizētajām aktivitātēm, ar mērķi popularizēt vietējos meistaros. Kopš 2016.gada Maruta piedalījās Mārūpes novada vietējo amatnieku un mākslinieku tirdziņos, kā arī uzņēma savā porcelāna darbnīcā grupas pieredzes apmaiņai un mācībām. 2017.gada pavasarī, mākslinieces Marutas Raudes, ģimenes restorāna “Hercogs Mārūpe” saimnieka Andra Rūmiša un Karpu dīķu “Kastos” īpašnieces Irinas Milleres sadarbī-

bas rezultātā tika radīts Mārūpes novada ēdiens – “Mārūpes salāti”, kas restorānā “Hercogs Mārūpe” tika pasniegti Marutas veidotajos porcelāna traukos. Uzzinot par Marutas slimību pagājušā gada vasarā restorāns “Hercogs Mārūpe” aicināja uz labdarības branču “Palīdzēsim Marutai”, kā arī tika uzsākta ziedojumu akcija Marutas atbalstam.

Mārūpes novada pašvaldība saka paldies Marutai un viņas ģimenei par atsaucību un sirds siltumu, ko vienmēr saņēām, uzrunājot jebkādā jautājumā. Mēs esam domās ar Jums un izsakām visdziļāko līdzjūtību. Esam lepnī, ka Maruta bija viena no mārūpiešiem un vienmēr paliks mūsu gaišās atmiņās. Arī Marutas ģimene saka paldies visiem, kas atbalstīja šajā grūtajā laikā un bija domās kopā ar viņiem. Izvadīšana otrdien, 12.jūnijā 13:00 vecajās Ikšķiles kapos (tel. 26443362).

Mūžībā aizgājusi mārūpiete, porcelāna māksliniece Maruta Raude // Mārūpes Vēstis. - Jūnijs (2018), 8.lpp.

Brīvdabas vēstures ekspozīcija «Izauklētā brīvība Babītes pagastā»

Brīvdabas ekspozīcija veidota kā lauku vides dizaina elements – proti: ar vēsturiski pamatotu atsauci uz Babītes novadā (*tagadējā Mārupes novadā*) kādreiz eksistējušiem verstu stabiem vai zirgu slitas elementiem. Verstu stabi novadā pastāvējuši kopš 17. gadsimta un saglabājušās dokumentālas liecības par to esamību un izvietojumu. Tādējādi viens no ekspozīcijas vizuālajiem tēliem ir novadam raksturīgs, pamatots un iekļaujas apkārtējā vidē. Verstu stabi, pie kuriem izvietota vēsturiskā informācija metaforiski attēlo brīvības ideju. Ceļi cauri Babītes pagastam vijās uz Kurzemi un tālāk uz Eiropu. Eiropa Apgaismības laikmetā ir brīvības, cilvēku līdztiesības ideju šūpulis un daudzu lasīt protošu latviešu skatiņi bija vērsti uz Brīvības pusi ar cerībām pēc jaunām pārmaiņām šeit uz vietas.

Švarcenieku muiža (dienas centrs «Švarcenieki»)

Švarcenieku muižai ir sena vēsture – tā celta 1826. gadā kā muižnieka Švarca Pierīgas vasaras mītne un tikusi izmantota medību un atpūtas mērķiem. Švarcekmuiža jeb Švarcenieku muiža ir viena no novada senākajām ēkām, kurai pēc pašvaldības iniciatīvas 2016.gadā piešķirts arī vietējās nozīmes arhitektūras pieminekļa statuss.

Šīs vietas agrākais nosaukums ir Mazcena. Pārdodot ēku, tā tikusi novēlēta izmantošanai izglītības mērķiem. No 1910.-1971.gadam ēkā atradās Mazcenas pamatskola, bet vēlāk iekārtota **bibliotēka**. Otrā Pasaules kara laikā muiža kalpojusi kā hospitālis. Saimniecības ēkas no muižas apbūves nav vairs saglabājušās, tikai varenas egles un dīķītis (agrākā parka fragmenti), kas liecina par muižas dārzu. No sākotnējā interjera ir saglabājušās kāpnes uz otro stāvu. Šobrīd ēkā darbojas Mārupes novada pašvaldības **dienas centrs bērniem un jauniešiem „Švarcenieki”**.

Aviācijas tehnikas muzejs

Aviācijas tehnikas muzejs veidojies 40 gadu laikā. Oficiāli tas eksistē kopš 1997.gada, bet muzeja pirmsākumi meklējami 1965. gadā, kad tika nodibināts F.Candera Jauno Lidotāju Klubs. Muzejā aplūkojamā padomju aviācijas tehnika ir lielākā, kas atrodama ārpus NVS robežām. Muzejā ir 47 eksponāti, ir iespēja apmeklēt Mi-6 helikoptera kabīni.

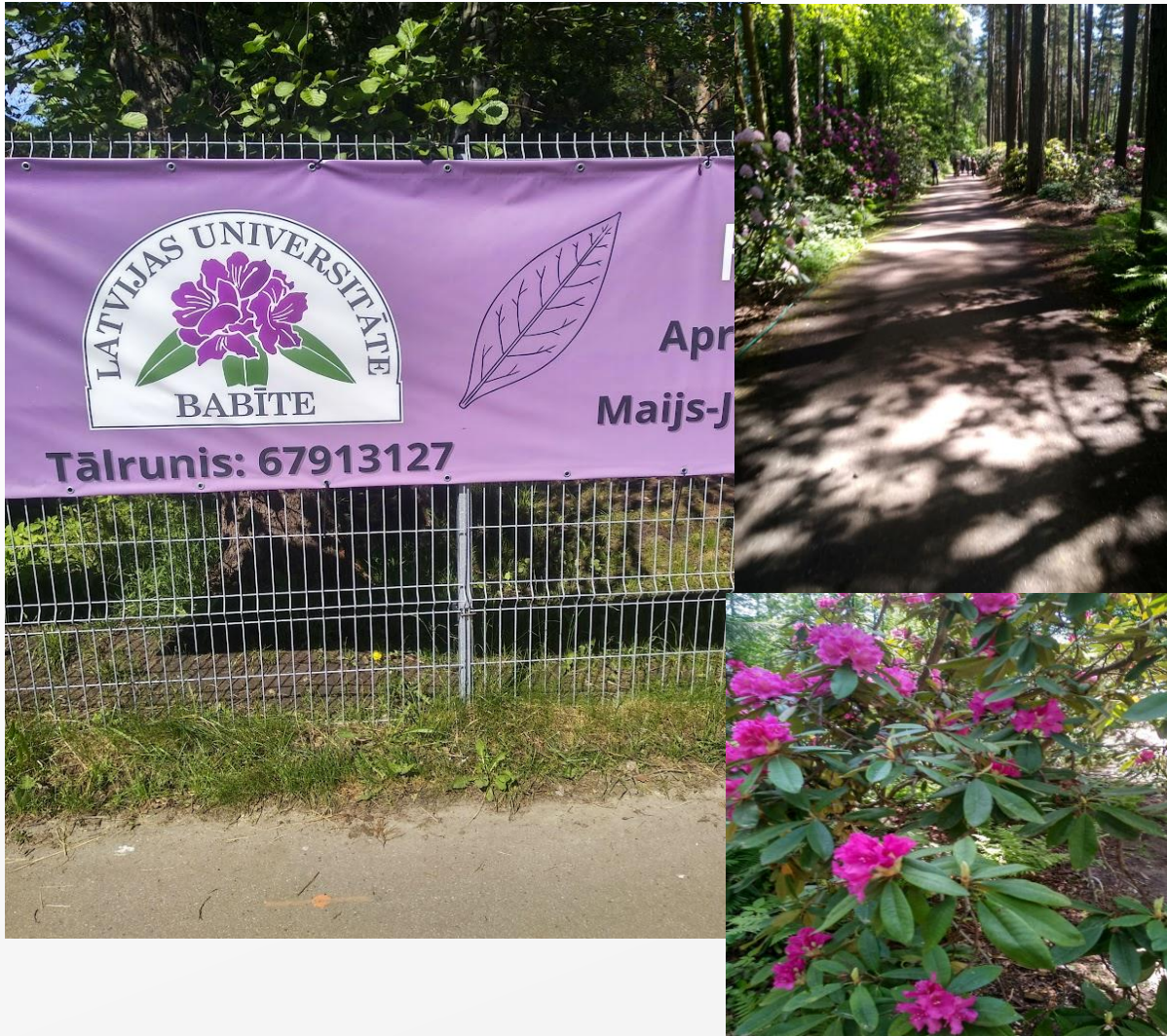
Muzeja pirmsākumi meklējami 1965. gadā, kad tika nodibināts Rīgā dzimušā vācbaltu izgudrotāja **Frīdriha Candra** vārdā nosauktais „Jauno lidotāju klubs”. Organizatoriskās grūtības uzņēmās aviācijas inženieris **Viktors Talpa**, kas tolaik strādāja Latvijas civilās aviācijas pārvaldē. Laika gaitā klubam radās vajadzība ne tikai pēc mācību līdzekļiem, bet arī pēc mācību lidmašīnām, lai apgūtu dažādas disciplīnas. Aizsardzības ministrija piekrita nodot kluba rīcībā norakstīto lidmašīnu Mig-21US, kas tika atjaunota studentu pašu spēkiem. Pamazām, kluba entuziastiem nostiprinot sakarus ar militārpersonām, kluba aviācijas tehnikas kolekcija papildinājās ar jauniem, samērā reti un pat unikāliem kara lidmašīnu un helikopteru paraugiem.

Muzeju izveidojis un joprojām vada **Viktors Talpa**. Pēc Irkutskas militārās aviācijas skolas beigšanas viņš dienējis PSRS jūras aviācijas Melnās jūras flotē. Savulaik strādājis par borta inženieri aviokompānijā „Aeroflot” un vadījis „F. Candra Jauno lidotāju klubu”.

Latvijas Universitātes Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētava "Babīte"

Latvijas Universitātes Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētava "Babīte" ar Universitātes Padomes lēmumu nodibināta 1980. gada 1. jūlijā.

Audzētava izveidota priežu mežā Babītes pagastā, 11,8 ha platībā. Pašreiz tā ir vienīgā specializētā rododendru audzētava Baltijas valstīs.

Audzētavas dibinātājs ir profesors **Rihards Kondratovičs** (1932–2017), kurš ar rododendru pētījumiem nodarbojies 60 gadus.

Maizes ceptuve «Lāči», kafējnīcas un veikali Mārupes novadā/Rīgā

lestiprināties vai naškoties
izzinoša ceļojuma noslēgumā

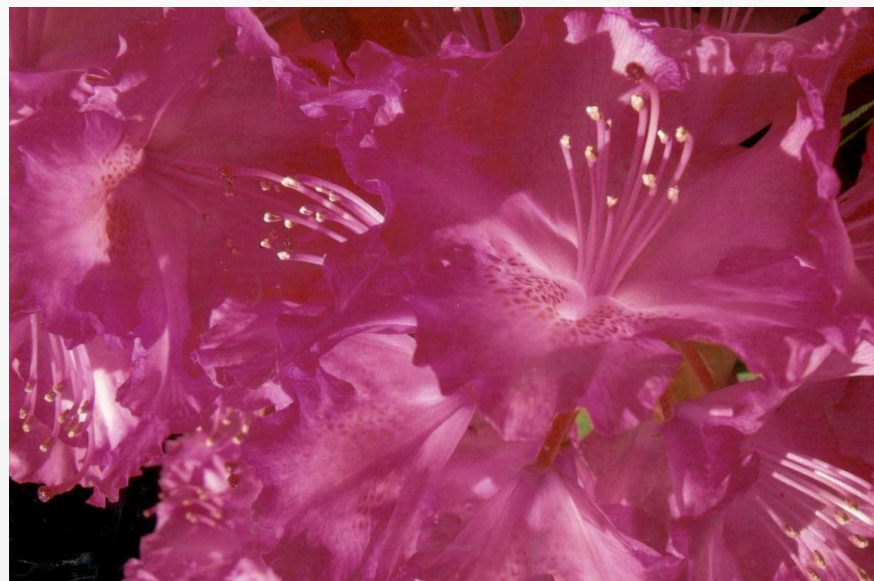

Pirmssākumi jau 1993. gadā.

- **Normunds Skaugis** dibina maizes ceptuvi "Lāči". Nosaukums tiek dots par godu tēva mājas nosaukumam.
- Skaugu ģimene atgūst dzimtās vectēva mājas "Benūžu-Skaugi", kur sāk cept "Lāču" maizi.
- "Lāču" maizes ceptuves saimnieks un maizniekmeistars Normunds Skaugis īstas latviešu rudzu rupjmaizes cepšanas arodu iemācījies no savas mātes.
- Jau 16 gadu vecumā tēva mājās "Lāči" Normunds Skaugis cepa maizi un pārdeva to "Vidzemes tirgū".

Īpašs **PALDIES**
rīdziniecei
LIGITAI CAUNEI
par Babītes pagasta foto mirkļu albumu!

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA